

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ АКРЕДИТАЦИОНОГ ТЕЛА СРБИЈЕ ЗА 2007. ГОДИНУ

Београд, март 2008. године

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ АКРЕДИТАЦИОНОГ ТЕЛА СРБИЈЕ ЗА 2007. ГОДИНУ

Правни основ за усвајање Извештаја о раду Акредитационог тела за 2007. годину садржан је у члану 9. тачка б) и члану 16. Одлуке о оснивању Акредитационог тела Србије („Службени гласник РС“, бр. 96/06) којима је прописано да Управни одбор Акредитационог тела Србије (у даљем тексту: АТС) усваја годишњи извештај о раду и да Акредитационо тело подноси извештај о свом раду оснивачу најмање једном годишње.

Одлуком о оснивању Акредитационог тела Србије основано је Акредитационо тело Србије, као самостална непрофитна организација за утврђивање компетентности организација за обављање послова оцењивања усаглашености. На основу Закона о акредитацији („Службени лист СЦГ“ бр. 44/05) Акредитационо тело Србије обавља послове акредитације у интересу оснивача, то јест у јавном интересу, и то: утврђује компетентност организација за обављање послова оцењивања усаглашености: испитивања, контролисања, сертификације производа и процеса, сертификације система менаџмента и сертификације стручних лица; утврђује компетентност организација за обављање послова еталонирања; утврђује и објављује правила акредитовања која се морају заснивати на одговарајућим српским, европским и међународним стандардима и документима европских и међународних организација за акредитацију; учествује у раду европских и међународних организација за акредитацију и заступа српске интересе у њима у складу са обавезама преузетим међународним уговорима; води регистар акредитованих организација; обавља и друге послове из области акредитације у складу са законом, уредбом о оснивању и статутом.

АТС је национална институција за акредитацију која успоставља и одржава стручан, професионалан, непристрасан и независан систем акредитације у Републици Србији, на начин да је он упоредив на међународном нивоу, а у складу са стандардом SRPS ISO/IEC 17011:2006 и тиме омогућује транспарентност и поузданост у резултате рада акредитованих организација за оцењивање усаглашености.

АТС је 2002. године постало придружена чланица Европске организације за акредитацију (ЕА) и о томе има потписан Меморандум о споразумевању са ЕА, а од 2007. године има потписан Уговор о билатералној сарадњи са ЕА. Један од предуслова за отклањање техничких препрека у извозу производа из Републике Србије у земље чланице Европске Уније јесте приступање АТС Мултилатералном споразуму о међусобном признавању који функционише у оквиру ЕА.

У Акредитационом телу Србије је 26 стално запослених.

Радам Акредитационог тела руководи директор, а у његовом одсуству заменик директора.

Према усвојеном Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији послова у Акредитационом телу Србије АТС се састоји од три организационе јединице и то:

1. Сектора за послове акредитације – 14 запослених;
2. Сектор за опште, правне и финансијске послове – 7 запослених;
3. Сектор за развој и квалитет – 3 запослених,

На челу сектора се налазе помоћници директора.

Сектор за послове акредитације се састоји од:

1. Одсека за лабораторије – шеф одсека и 5 менаџера предмета акредитације;
2. Одсека за контролне организације – шеф одсека, менаџер предмета акредитације и сарадник;
3. Одсека за сертификацију – шеф одсека, менаџер предмета акредитације и сарадник.

1. РАД АКРЕДИТАЦИОНОГ ТЕЛА

1.1 УПРАВНИ ОДБОР

Управни одбор је у 2007. години одржао 9 седница. Управни одбор је, између осталог, донео следеће одлуке:

1. Усвојен је План и годишњи програм рада АТС за 2007. годину и План и годишњи програм рада АТС за 2008 годину;
2. Усвојен је Правилник о раду АТС;
3. Усвојен је Статут Акредитационог тела Србије, на који је Влада Републике Србије дала сагласност јуна 2007. године;
4. Дата је сагласност на Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у АТС;
5. Усвојен је Правилник о поступку одлучивања о акредитацији;
6. Усвојен је финансијски извештај АТС за 2006. годину;
7. Усвојен је Правилник о заштити животне средине АТС;
8. Донета је одлука о новом логотипу Акредитационог тела Србије и договорена промоција;
9. Усвојен је Правилник о организацији буџетског књиговодства АТС;
10. Усвојен је Правилник о поверљивости АТС;
11. Усвојен је Правилник о организацији и систематизацији послова у Акредитационом телу Србије;
12. Усвојена је Одлука о коефицијентима за обрачун и исплату плата за запослене у АТС;

13. Усвојен је Споразум о сарадњи у области акредитације између АТС и Акредитационог тијела Црне Горе;
14. Усвојен је предлог Одлуке о висини трошкова акредитације и прослеђен ресорном Министарству економије и регионалног развоја на даљу процедуру.

1.2 ПРИПРЕМА ДОКУМЕНАТА КОЈИМА СЕ УРЕЂУЈУ КРИТЕРИЈУМИ, ПРАВИЛА И ПОСТУПЦИ АКРЕДИТАЦИЈЕ

Последњих месеци АТС је радио на побољшању сопственог система квалитета, у циљу хармонизације са стандардом SRPS ISO/IEC 17011, како би се што пре припремио за пријем у ЕА – Европску кооперацију за акредитацију и могућег потписивање мултилатералног споразума (ЕА МЛА). Тренутно се интензивно ради на доношењу новог Пословника о квалитету и нових Правила акредитације.

У 2007. години су донета следећа QMS документа:

1. Правилник о поверљивости
2. процедура „Акредитација тела за оцењивање усаглашености“ АТС-11-55-00-00

Урађена је ревизија следећих докумената:

1. „Оцењивање лабораторија за испитивање“ издање 3 - АТС-01-56-00-00
2. „Одлучивање и додела акредитације“ издање 1 - АТС-21-55-00-00
3. „Упутство за категоризацију неусаглашености и формирање мишљења тима проверавача“ издање 1 - АТС-11-56-03-00
3. „Упутство за уговарање и реализацију уговора са проверавачима“ издање 1 АТС-11-45-01-00
4. „Правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и шемама за испитивање оспособљености“ издање 1, измена 1 - АТС-11-11-00-00
5. „Правила за коришћење симбола акредитације“ издање 1 - АТС-11-55-02-00
6. „Правила за остваривање прихватљиве следивости мерења“ издање 1, измена 2 - АТС-11-12-00-00

У поступку ревизије су следећа документа:

1. Пословник о квалитету
2. Правила акредитације
3. обрасци система квалитета.

1.3 ОДРЖАНИ КУРСЕВИ И СЕМИНАРИ

Представници АТС су учествовали по позиву на стручним скуповима, семинарима и округлим столовима, и то:

1. Акредитационо тело је организовало једнодневни семинар за своје провераваче са темом „Примена Правила за остваривање прихватљиве следивости мерења“. Том приликом су проверавачи АТС упознати са правилима и начинима остваривања прихватљиве следивости како би у поступку акредитације имали хармонизован и исправан приступ;
2. Акредитационо тело Србије је у октобру 2007. године организовало, у циљу достизања што вишег нивоа информисаности оцењивача о захтевима за акредитацију, о новостима у области акредитације и систему акредитације у Србији, ЕУ и у свету, а такође и у циљу усклађивања приступа оцењивању, односно оцењивању у конкретним ситуацијама, семинар за одржавање компетентности оцењивача, СОКО 2007. Семинару су присуствовали водећи оцењивачи и оцењивачи из Регистра оцењивача за потребе акредитације- 44 екстерна и 10 интерних оцењивача. Циљ семинара је био пружање помоћи оцењивачима да побољшају и уједначе своју праксу оцењивања организација које се баве оцењивањем усаглашености;
3. Такође, у београдском Центру Сава одржан је једнодневни семинар са темом „Правила АТС за остваривање прихватљиве следивости мерења“ за своје акредитоване организације и оне које су у поступку. Семинару је присуствовало преко 300 представника организација које је Акредитационо тело Србије већ акредитовало, као и оних које су исказале намеру да добију националну акредитацију. Семинар је обухватио следеће теме: систем акредитације послова еталонирања у земљи, опште информације о следивости мерења и примена правила за остварење прихватљиве следивости мерења. На крају излагања организован је и округли сто на коме су разјашњена нека питања везана за практичну примену ових правила.
4. У Институту за јавно здравље „ Др Милан Јовановић Батут“ организован је дводневни семинар на тему „Акредитација медицинских лабораторија“ у организацији Акредитационог тела Србије и пројекта Европске уније за унапређење лабораторијских услуга у Србији, који спроводи консултантска компанија „EPTISA“. Семинар је организован са циљем упознавања и обуке запослених и менаџмента медицинских установа са значајем акредитације стандарда специфичног за медицинске лабораторије – ISO 15189. Окупљенима су том приликом први пут презентоване Смернице за примену лабораторијских стандарда у јавном здравству, које ће приближити квалитет рада у нашим лабораторијама европским. Предавач је био др Фолкер Шпиценбергер а семинару су присуствовали представници из акредитационих тела Македоније, Црне Горе и Херцеговине.
5. Запослени у АТС су присуствовали семинарима ЈУСК-а;
 2. семинару Асоцијације произвођача друмским возила;
 3. семинару Савеза заштите на раду Војводине (са два рада);
 4. семинарима у оквиру пројекта CARDS и EPTISA.

1.4 АНГАЖОВАЊЕ ПРОВЕРАВАЧА

АТС континуирано ангажује своје провераваче ради обављања послова оцењивања за потребе АТС а такође и прати њихов рад на терену.

Акредитационо тело Србије закључује уговоре са својим регистрованим проверавачима ради обављања послова оцењивача за потребе АТС.

У току 2007. године је склопљено **385** уговора са регистрованим проверавачима АТС.

1.5 ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Током 2007. године је ангажовањем екстерних услуга рађено на развоју апликације за базе података о акредитованим организацијама и проверавачима АТС. Након извршене анализе и тренутних потреба, АТС је приступио изради нове web странице која ће ускоро бити у функцији. Такође, интензивно се ради на пројекту електронског система управљања документима. АТС је склопио уговор о техничкој реализацији и online постављању базе акредитованих организација у PHP/MYSQL окружењу као и изради и постављању портала на интернету АТС.

Планом и програмом рада Акредитационог тела за 2007. годину предвиђено је да се током 2007. године:

1. решавају захтеви за нове акредитације из већ развијених шема акредитације;
2. одржавају постојеће акредитације;
3. развију и примене нове шеме акредитације;
4. учествује у раду европских и међународних организација за акредитацију;
5. сарађује са државним органима у циљу остваривања надлежности и реализације обавеза Републике Србије, и
6. промовише значај и улога система акредитације у Србији као будућој чланици Европске уније.

1. РЕШАВАЊЕ ЗАХТЕВА ЗА НОВЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ

Циљ АТС у 2007. години је била акредитација 50 нових организација чиме би се одговорило на захтеве организација које се баве оцењивањем усаглашености за потврђивањем њихове компетентности као и да се задовоље нарасле потребе привреде за акредитованим исправама о усаглашености производа.

У току 2007. године акредитовано је:

1. 38 лабораторија за испитивање;
2. 7 лабораторија за еталонирање;
3. 7 контролних организација;

2. ОДРЖАВАЊЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ

Циљ АТС у 2007. години је био да у складу са Правилима акредитације обави 200 надзорних посета акредитованим организацијама, укључујући и поновна

оцењивања, како би се проверило одржавање испуњености захтева за њихов рад. Такође, где је било захтева обавило се у оквиру надзорног оцењивања и проширење обима акредитације али и редукација обима акредитације.

У току 2007. године је одржавано:

1. 166 акредитација лабораторија за испитивање;
2. 15 поновних оцењивања лабораторија за испитивање;
3. 16 надзорних оцењивања контролних организација, 2 поновна оцењивања и 3 проширења обима акредитације;
4. 5 надзорних оцењивања сертификационих тела за сертификацију производа;
5. 1 надзорно оцењивање и 3 поновна оцењивања сертификационих тела за сертификацију система менаџмента квалитетом;
6. 3 поновна оцењивања сертификационих тела за сертификацију система менаџмента заштитом животне средине;
7. 21 проширење обима акредитације;
8. 13 редукација обима акредитације.

У току је вођење поступка у 52 нових предмета.

3. РАЗВОЈ И ПРИМЕНА НОВИХ ШЕМА АКРЕДИТАЦИЈЕ

Изласком нових стандарда и прилагођавањем нашег законодавства са законодавством у Европској унији, АТС је у току 2007. године, отварањем могућности за акредитацијом у новим областима и потпуно новим врстама акредитације, које до сада АТС није имало у свом делокругу рада урадило следеће на развоју и примени нових шема акредитације:

3.1 У току 2007. године АТС је, након што је наставио развој шеме акредитације лабораторија за еталонирање и након што је обучио одређени број техничких оцењивача за лабораторије за еталонирање, прву акредитацију за лабораторију за еталонирање доделио у мају 2007. године а до краја 2007. године акредитовао је укупно 7 лабораторија за еталонирање. Главне области и подобласти еталонирања обухваћене акредитацијом су: дужина и угао, електричне величине, притисак, акустичке величине, температура, топлотне величине, маса, притисак, јонизујућа зрачења и спектрофотометријске величине.

2. АТС је у току 2007. године отпочео са припремним активностима за акредитацију медицинских лабораторија. Медицинске лабораторије су до сада код АТС акредитоване према стандарду ISO IEC 17025. У току 2007. године је изашао стандард ISO15189, према којем се акредитују медицинске лабораторије. У АТС је актуелизован раније започет рад на развоју нове шеме акредитације ових лабораторија како би такве акредитације биле упоредиве на међународном нивоу. Направљена је процена потребе за новим документима који садрже смернице за примену новог стандарда, започет је рад на допунама и изменама постојећих и израда нових докумената АТС због улажења у област акредитације медицинских лабораторија. Двоје запослених из АТС је у оквиру донацијског пројекта ЕПТИСА

боравило на једнонедељном студијском путовању у Немачком акредитационом телу DACH, а у току је успостављање сарадње са другим институцијама ради приступа и коришћења потребне екстерне експертизе за функционисање шеме акредитације медицинских лабораторија.

3. Сертификацију система менаџмента безбедношћу прехранбених производа (HACCP) сада могу да раде и акредитоване организације јер је изашао стандард ISO 22000 који је референтан за такве сертификације. У АТС је у току 2007. године започето са припремним активностима за развој шеме акредитације таквих сертификационих тела. Поред раније обучених стално запослених за захтеве наведеног стандарда, током 2007. године АТС је добио још два експерта за ову област, тако да је тиме заокружило сопствену компетентност за акредитацију сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу прехранбених производа.

4. Шему акредитације EMAS оцењивача верификатора АТС започиње да развија, јер је Законом о заштити животне средине прописана таква врста акредитације. Захтеви које треба да испуне организације да би биле акредитоване за ту шему садржани су у директиви Европске уније. Поред прибављања и анализе наведеног документа као и анализе начина акредитације чланица ЕА за ову делатност, представници АТС су током 2007. године у склопу сарадње са Министарством за заштиту животне средине, учествовали у раду Пилот пројекта за јачање капацитета за имплементацију EMAS-а као и Пројектне групе за израду Правилника о додели права коришћења еколошког знака.

4. УЧЕШЋЕ У РАДУ ЕВРОПСКИХ И МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ

Закон о акредитацији обавезује АТС да учествује у раду европских и међународних организација за акредитацију, односно ЕА, ILAC и IAF. Учешће у раду ових организација је потребно због тога што оне имају кључну улогу у усмеравању развоја делатности акредитације, али пре свега због могућности уласка и одржавања аранжмана о међусобном признавању у оквиру тих организација, што еј један од кључних циљева АТС.

У циљу одржавања статуса Акредитационог тела Србије у Европској акредитацији, као и због даљег приближавања остварењу циља потписивања споразума о међусобном признавању акредитација у оквиру ЕА MLA, представници АТС су током 2007. године учествовали на:

1. заседању Генералне скупштине Европске акредитације у Софији и Никозији;
2. Комитету за лабораторије (MAC) у Цавтату и Истанбулу;
3. Комитету за контролне организације (IC) у Гетеборгу и Бечу;
4. Комитету за сертификациона тела (CC) у Гетеборгу и Бечу;
5. Комитету за Мултилатерални споразум ЕА у Прагу;
6. Међународној конференцији за развој инфраструктуре квалитета западног Балкана у Тирани;
7. Семинару Европске кооперације за акредитацију Комитета за сертификацију ISO 17021 Conformity assessment у Солуну;
9. Конференцији ЕА MAC у Берну;

10. 17. конференцији „Квалитет – домаћа пракса и светска искуства“ у Сутомору;
11. Студијском путовању у вези са ЕУ пројектом Европске агенције за реконструкцију „Strengthening the Services of Public Health Laboratories in Serbia“ у Франкфурту;
12. Током 2007. године реализује се програм сарадње између АТС и БАТА који се састоји у: посети представника БАТА АТС-у, током које су обављени презентација и разговори у вези система и поступка акредитације у АТС, система менаџмента АТС и посматрање оцењивања које АТС обавља на лицу места, посету представника АТС БАТИ током које је разговарано о модалитетима сарадње и обављен је обилазак једне акредитоване лабораторије у Мостару, присуство представника БАТЕ Семинару за одржавање компетентности које је АТС организовало за своје оцењиваче, посету представника АТС БАТИ током које су обављени разговори у вези система и поступка акредитације у БАТИ, посматрано оцењивање које БАТА обавља на лицу места и усаглашен је програм сарадње за 2008. годину у којима су дефинисани циљеви будуће сарадње који ће се састојати, између осталог у: припреми и организовању обука за подизање компетентности оцењивача, размени оцењивача у поступку акредитације, информисању и подстицању лабораторија ради учешћа у заједничким међулабораторијским поређењима, организовању тимова и међусобној провери система управљања према захтевима стандарда ISO/IEC 17011 и слично.

Са ових састанака представници АТС су донели обимну документацију и прикупљене су информације које су на располагању свим запосленима на коришћење.

5. САРАДЊА СА ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА У ЦИЉУ ОСТВАРИВАЊА НАДЛЕЖНОСТИ И РЕАЛИЗАЦИЈЕ ОБАВЕЗА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1. Представник АТС учествује у раду радне групе за давање предлога министру за овлашћивање, сходно Закону о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености производа с прописаним захтевима.
2. Представник АТС учествује у раду Комисије за давање овлашћења организацијама за мерење имисије и емисије. Проблематика која се разматра на овој Комисији је редефинисање овлашћења организацијама за мерење емисије и имисије са намером да се доследно поштују одредбе Закона о заштити животне средине које се односе на условљавање овлашћивања претходном акредитацијом метода мерења емисије и имисије у животну средину. Крајем 2007. године су започете активности на обиласку лабораторија са циљем провере испуњености услова из важећег Правилника.
3. Почетком 2007. године је формирана радна група за акредитацију и оцењивање усаглашености у оквиру Министарства привреде. Задатак радне групе је био да анализира нашу законску регулативу из области акредитације и оцењивања усаглашености, да се дају предлози за отклањање утврђених недостатака, да се дефинише прелаз надлежности у погледу овлашћивања организација за оцењивање усаглашености, да се утврди постојећи капацитети у организацијама за оцењивање усаглашености у

- погледу могућности примене директива новог приступа, да се дефинишу критеријуми за признавање послова хомологације и дефинисање прелазног периода у коме ће Институт за стандардизацију наставити да обавља послове у вези са обавезном сертификацијом и хомологацијом, уз давање предлога нове организације за обављање ових послова. Резултати ове радне групе служе као једна од основа за јачање инфраструктуре квалитета у оквиру новог Министарства економије и регионалног развоја.
4. Током 2007. године представници АТС су учествовали у преговорима за приступање Србије Светској трговинској организацији. Учесће се реализовало у сарадњи са Министарством за економске односе са иностранством, кроз рад Комисије за координацију процеса преговора за приступање СТО, присуствовањем састанцима, израдом прилога, предлога и давањем мишљења у писаној форми. Представници АТС су учествовали и у преговорима за Споразум о асоцијацији о придруживању у оквиру Унапређења сталног дијалога и европског партнерства, у сарадњи са Канцеларијом Владе Републике Србије за придруживање ЕУ а у виду присуства на пленарним састанцима и давањем одговара, предлога и мишљења у писаној форми.
 5. Директор Акредитационог тела је формирао Комисију за израду и имплементацију шеме за акредитацију медицинских лабораторија и први састанак је одржан крајем новембра 2007. године. За председника Комисије именована је проф. др Нада Мајкић Singh. Такође, успостављена је сарадња са директором Управе за шуме Александром Васиљевићем и договорено је да се ради на новој шеми акредитације одрживог газдовања шумских ресурса.
 6. У циљу остваривања надлежности Републике Србије у области стандардизације, као и у циљу учешћа АТС у доношењу домаћих стандарда из области акредитације и оцењивања усаглашености, представник АТС је током 2007. године активно учествовао у једној од комисија Института за стандардизацију Србије – КСА-176. КСА-176 покрива рад четири комитета у ISO и даје предлоге српских стандарда из ових области. У 2007. години је рађено на више од 10 различитих стандарда а донети су стандарди који су неопходни за успешан рад АТС.

6. ПРОМОЦИЈА ЗНАЧАЈА И УЛОГЕ СИСТЕМА АКРЕДИТАЦИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Током 2007. године је редовно ажуриран садржај на страницама web сајта АТС, са информацијама о новостима и дешавањима у АТС, а такође је настављена добра сарадња са медијима – стручним часописима (часопис „Квалитет“) и редовно су достављане информације, саопштења из АТС и објављивани стручни радови. Представници АТС су учествовали по позиву на стручним скуповима, семинарим и округлим столовима, а у оквиру тога на скуповима домаћих асоцијација за квалитет – ЈУСК и слично, других асоцијација и државних органа – Асоцијација произвођача друмских возила, Савез заштите на раду Војводине, Покрајински

секретаријат за привреду Војводине и друго, у оквиру пројекта CARDS, у оквиру пројекта Унапређење лабораторијских услуга у Србији (EPTISA и др).

Током 2007. године је настављена систематска сарадња и размена информација са министарствима и другим државним органима (Министарство економије и регионалног развоја, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство за заштиту животне средине) о питањима од заједничког интереса, односно о акредитацији и оцењивању усаглашености и увек се имало у виду истицање значаја и улоге акредитације организација за оцењивање усаглашености у нашој земљи.

Председник Управног одбора

проф. др Слободан Д. Петровић